

„O VENĂ CAROTIDĂ
CE STĂ SĂ CRAPE
CÂT 1000
DE CUVINTE”
FACE

Prime-time-ul de seară al
democrației

Etica jurnalistică și politica în programele TV nr. 4

Echipa de cercetare:

Oana Ganea, sociolog
Elena Trifan, analist media
Cătălina Șaptelei, analist media
Loredana Diaconescu, analist media
Irina Zamfirescu, analist media
Ionuț Codreanu, coordonator cercetare

Acest raport a fost redactat în cadrul proiectului „FreeEx Audiovisual”

Proiect finanțat de Open Society Institute Londra

Conținutul acestui raport nu reflectă în mod necesar opinia OSI.

Calea Plevnei nr. 98, bl. 10C, sector 1, București; CP 2 0P 67

☎ 021 313 40 47 📠 021 637 37 67

✉ office@activewatch.ro

Cont IBAN: RO 83 BTRL 0450 1205 A793 02XX

Banca Transilvania Sucursala Știrbei Vodă

Prime-time-ul de seară al democrației

Etica jurnalistică și politica în programele TV nr. 4

CUPRINS

EDITORIAL	5
Democrația în prime-time	5
CADRUL ANALIZEI	7
Metodologia cercetării	7
Obiectivele cercetării	7
Perioada monitorizată	7
Posturi tv monitorizate.....	8
Alegeri locale	8
Post-electoral.....	8
Campanie referendum	8
Post-Referendum	9
Alegeri locale	9
Campanie referendum	9
Indicatori analizați și grila de analiză	10
AGENDA MEDIA - alegeri locale 2012.....	12
AGENDA MEDIA - 18 iunie - 9 iulie	14
AGENDA MEDIA - campanie Referendum	16
AGENDA MEDIA - post-Referendum.....	18
AGENDA MEDIA - sinteză.....	20
VIZIBILITATE POLITICIENI	21
POLITICIENI IN CONFLICT	23
ATITUDINEA FAȚĂ DE POLITICIENI	25
Teme discursive - atitudine negativă față de politicieni	26
Teme discursive - atitudine pozitivă față de politicieni	27
STANDARDE ETICE.....	28
Abateri deontologice în relația cu politicienii.....	29
ANEXA 1	31
ANEXA 2	32

Democrația în prime-time

Într-o țară aruncată în derivă de Criza din 2008, trei luni de agitație electorală pot dăuna spațiului public de dezbateri. Anul 2012 va rămâne în manualele de jurnalism drept anul în care agenda mass media și agenda politicienilor s-au tabloidizat fără drept de apel. Campaniile electorale s-au transformat în spectacol, iar știrile și dezbaterile au ajuns la nivelul unor giumbușlucuri de circ provincial.

Semnele rele s-au arătat încă din campania electorală pentru autoritățile locale, când candidații și platformele au ocupat un loc marginal în agendele televiziunilor monitorizate. Enervările din prime-time veneau, de fapt, din zona politicii mari. Așa s-a putut constata că mulți dintre candidații la funcții locale s-au afișat la televizor pentru a analiza subtilitățile politice ale „războiului” dintre palate. Iar acest comportament s-a reflectat în ponderea temelor, unde subiectele privind Alegerile Locale au ocupat doar 4% din agenda emisiunilor informative și circa 28% din agenda dezbaterilor. O privire mai atentă asupra tuturor dezbaterilor din perioada 11 mai – 8 iunie 2012, ne arată că platourile de televiziune au fost monopolizate de politicieni care fie au discutat despre jocurile politice interne (pondere – 49%), fie despre cursul alegerilor locale (pondere – 28%). Restul subiectelor de interes public, precum educația, economia națională sau sistemul sanitar, au beneficiat de prezențe infime care nu au depășit pragul de 5%.

Perioada post-electorală nu a adus tihnă în dezbaterile televizate, ci a venit cu noi provocări pentru publicul de acasă. Fiecare dintre noi a fost provocat să decanteze informațiile și opiniile controversate despre principalii competitori politici din România (pondere – 23%), despre presupusa politizare a dosarului Năstase (pondere – 12%), dar și despre demersurile de suspendare a președintelui Traian Băsescu (pondere – 10%). Aceste subiecte au generat, din nou, agitație în prime-time și sute de ore de analizat intenții și gesturi politice, sub imperiul lui „ce credeți că a vrut să zică A despre B” sau „cum comentați declarația lui C despre D”. Discursurile speculative au fost completate și de analize ceva mai tehnice legate de rolul de reprezentare la UE ale Președintelui și Premierului (pondere – 9%) sau despre legalitatea restructurării competențelor unor instituții precum Monitorul Oficial sau Avocatul Poporului sau despre schimbarea conducerii celor două camere parlamentare (pondere – 8%).

Efervescența din luna iunie s-a încheiat cu suspendarea președintelui și cu organizarea unui referendum național pe acest subiect. Odată cu subiectele privind organizarea și desfășurarea referendumului (pondere – 29%), mass media și politicienii au deschis, pentru prima dată în ultimii cinci ani, cele mai consistente discuții despre rolul României în politica europeană (pondere – 11%). Campania pentru suspendarea Președintelui nu a fost lipsită de controverse privind implicarea instituțiilor statului în campanie (pondere – 10%) sau de dezvăluiri privind acte de corupție ale fostei puteri (pondere – 6%).

La încheierea perioadei de monitorizare (10 august 2012), România de la televizor era la fel de încrâncenată și defila cu aceleași personaje care au îngălbenit ecranele televizoarelor cu declarații belicoase ori suburbane.

În doar trei luni, arta dialogului (presupunând naiv că a existat vreodată) a fost suprimată de arta războiului. În definitiv, o venă carotidă, ce stă să crape, face cât o mie de cuvinte

Evident, nu toate televiziunile cu difuzare națională au afișat sau promovat circul politic cu statut de știre sau informație.

Unele posturi au ales să prezinte de pe margine meciurile și afuriselile politice. Altele, în schimb, au devenit un vârful de lance pentru politicienii încleștați în confruntări politice.

Și-au pus la dispoziție infrastructura și oamenii pentru ca, în fiecare zi, începând cu orele 18.00 și până noaptea târziu, să le permită actorilor politici acces nelimitat la punctele de audiență câștigate, până nu demult, cu trudă și profesionalism.

Politica este, fără îndoială, inima pârdalnică a vieții democratice. Dar când scandalurile politice monopolizează aproape două treimi din subiectele de interes național, suntem în fața unui dezechilibru periculos pentru sănătatea societății. Concentrarea jurnaliștilor și comentatorilor din televiziuni pe culisele vieții politice ne-a privat de accesul la subiecte de impact major asupra vieții românilor, care s-ar fi cerut relatate și deciptate.

În perioada în care televizoarele erau inundate de spumele politicienilor, o țară întreagă era afectată de cea mai secetoasă vară din ultimii 50 de ani, și-a pariat (pentru al doilea an consecutiv) viitorul pe o generație de adolescenți care nu reușesc să treacă examenul de Bacalaureat și a fost bombardată cu semnale economice sumbre din cauza climatului politic instabil și belicos. Dar aceste teme au ocupat un loc periferic în dezbaterile de seară. Totuși, dincolo de toate necunoscutele și controversale care au guvernat viața publică din România, a existat o singură certitudine: tot ce ni s-a întâmplat peste vară nu a fost decât un preludiu pentru ultimul exercițiu electoral din 2012. Știm ce au făcut astă-vară! Putem fugi de ce va urma?

- Ionuț Codreanu -

Echipa ActiveWatch a urmărit agenda principalelor televiziuni din România preț de trei luni, din mai până în august. Lucrătorii de la monitorizare și analiză media au urmărit cea mai incandescentă vară din politica internă, așa cum a fost ea reflectată pe ecranele îngălbenite de breaking news-uri și conferințe de presă organizate la ceas de seară.

Analiza a cuprins toate emisiunile informative și de dezbateri difuzate între orele 18.00 - 24.00 la Antena 1, Pro TV, TVR 1, Antena 3 și Realitatea TV.

Metodologia cercetării

Obiectivele cercetării

Cercetarea a avut ca scop analiza detaliată a agendei televiziunilor naționale, pentru a determina modul în care sunt prezentate subiectele legate de activitatea instituțiilor statului și de activitatea politică internă în emisiunile de știri, dar și în cele de dezbatere politică și electorală. Totodată, a fost urmărită prestația jurnaliștilor din punctul de vedere al respectării deontologiei, felul în care aceștia aleg să îndeplinească datoria specifică breslei.

Cercetarea a identificat cele mai importante teme aduse în dezbatere de către cele mai vizionate televiziuni din România și temele discutate de competitorii electorali în campania pentru alegerile locale. De asemenea, cercetarea a măsurat:

- ponderea știrilor politice și administrative în cadrul emisiunilor de știri.
- gradul de vizibilitate al actorilor politici și funcționarilor din aparatul administrativ. *Notă: raportul de față oferă analiza primilor 10 politicieni din România care au beneficiat de cea mai vastă mediatizare în perioada 11 mai – 10 august 2012. Date defalcate pe celelalte categorii de actori pot fi oferite la solicitarea scrisă către ActiveWatch.*
- frecvența tipului de situație cu care sunt asociați politicieni, în cazul situațiilor conflictuale: atacă un alt actor politic sau este ținta unui atac.
- standarde etice – respectarea Legii 504/2002 și a Deciziilor 195/2012 și 586/2012.
- frecvența situațiilor în care jurnalistul/moderatorul nu respectă neutralitatea față de actorii politici.
- frecvența situațiilor în care jurnalistul/moderatorul nu respectă dreptul la viață privată.
- frecvența situațiilor în care jurnalistul/moderatorul nu respectă prezumția de nevinovăție, în cazuri judiciare.
- frecvența situațiilor în care jurnalistul/moderatorul nu asigură dreptul la replică sau prezentarea opiniilor tuturor părților, în cazul unui conflict.

Perioada monitorizată

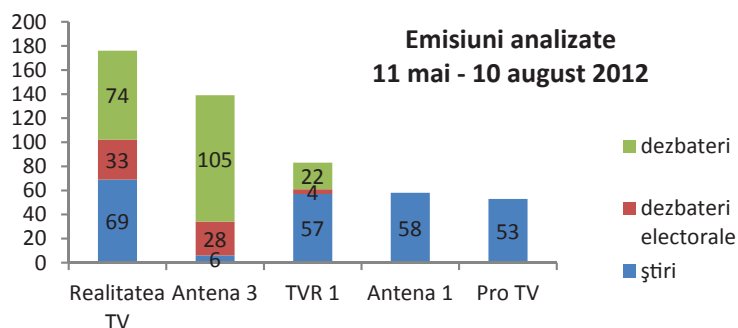
Perioada 1: Alegeri locale (11 mai – 8 iunie), cu excepția zilelor de weekend

Perioada 2: Post-electoral (18 iunie – 9 iulie), cu excepția zilelor de weekend

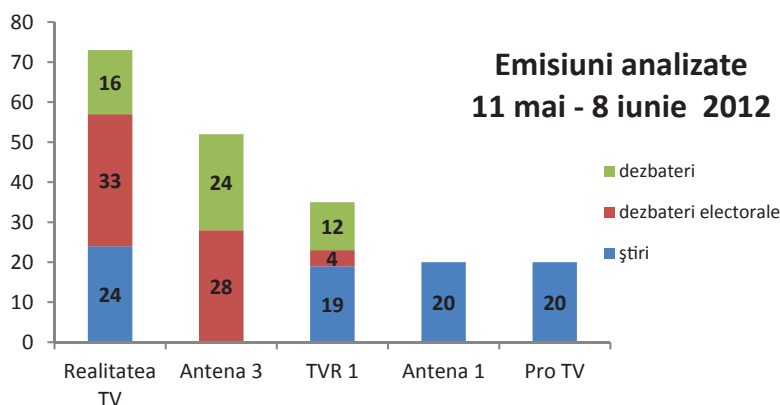
Perioada 3: Campanie referendum (10 – 27 iulie), cu excepția zilelor de weekend

Perioada 4: Post-Referendum (30 iulie – 10 august), cu excepția zilelor de weekend

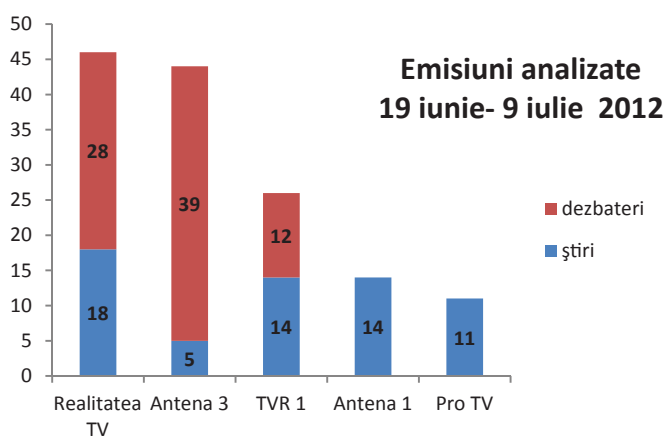
Posturi tv monitorizate

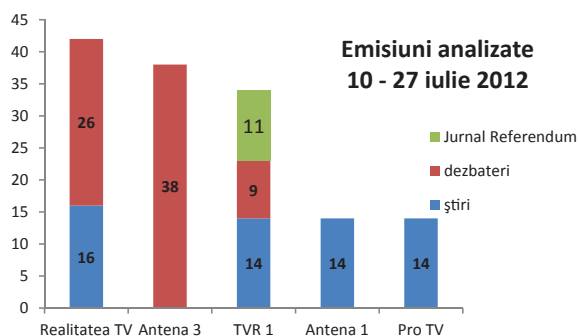
Alegeri locale

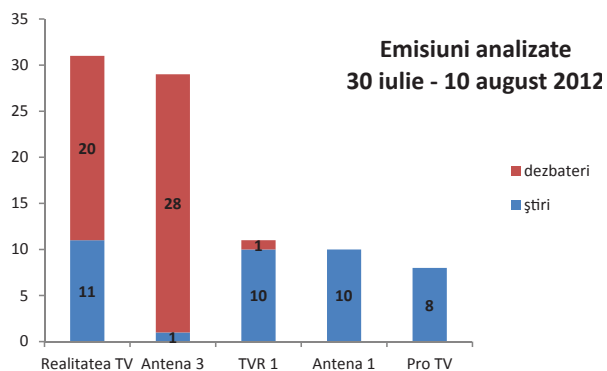
Post-electoral

Campanie referendum

Post-Referendum

Alegeri locale

Post tv	Emisiuni analizate
Antena 1	Observator
Antena 3	100 de minute La ordinea zilei România la vot 2012 Sinteza Zilei Subiectiv Vorbe grele
Pro TV	Știrile Pro TV
Realitatea TV	Alegeri locale 2012 Deschide lumea Ediție specială Prime-time News Realitatea la raport Tănase și Dinescu Test de stres Tu decizi
TVR 1	Jurnal Plus Jurnalul TVR Prim Plan România votează

Campanie referendum

Post tv	Emisiuni analizate
Antena 1	Observator
Antena 3	100 minute La ordinea zilei Sinteza zilei Știri Antena 3 Subiectiv Vorbe grele
Pro TV	Știrile Pro TV
Realitatea TV	Da sau Nu Deschide lumea Primetime News Realitatea la raport
TVR 1	Jurnal Plus Jurnal referendum Jurnal TVR

Indicatori analizați și grila de analiză

În perioada monitorizată, au fost urmăriți și analizați următorii indicatori:

1. Agenda setting. Au fost identificate cele mai frecvente teme ale știrilor și emisiunilor cu caracter politic;

Exemple de teme:

- **Fapt divers:** știri inedite, care prezintă aspecte/situații particulare și care nu oferă informații de utilitate;
- **Infraționalitate:** știri despre infracțiuni care implică intervenția structurilor judiciare, dar care nu întrunesc condițiile de crimă organizată sau corupție la nivel înalt;
- **Accidente și morți violente:** informații despre accidente rutiere, de muncă sau de altă natură soldate cu victime;
- **Meteo/Mediu:** informații despre fenomene meteo extreme, avertizări meteo sau prezentarea unor evoluții climatice relevante;
- **Politică internă:** informații și opinii despre scena politică internă;
- **Politică externă:** informații și opinii despre relațiile politice și diplomatice ale României cu entități non-UE;
- **Politică europeană:** informații și opinii despre statutul României de stat membru al UE;
- **Externe:** informații despre evenimente majore care au loc pe scena mondială (cu excepția UE);
- **Europa:** informații despre evenimente majore din statele membre UE;

2. Vizibilitatea actorilor prezentați în știri. Au fost înregistrate toate aparițiile și menționările nominale ale actorilor din aparatul administrativ și membrii/liderii partidelor politice din România.

Au fost cuantificate toate aparițiile membrilor fiecărui partid (inclusiv cele ale liderilor partidelor). Membrii Guvernului sau ai administrației publice locale au fost înregistrați ca membri de partid numai în cazurile în care apăreau ca reprezentați ai acestuia.

Frecvența apariției actorilor au inclus atât intervențiile directe - audio sau video - cât și simplele menționări ale acestora de către terți.

3. În cazul unui conflict, situația în care au apărut sau au fost menționați actorii identificați: **INIȚIATOR ATAC** - nu există reacție, feedback sau moderare; **ȚINTĂ ATAC** - nu există reacție, feedback sau moderare; **SCHIMB DE REPLICI** - actorii angajați în atac sunt prezentați cu replică sau au ocazia să reacționeze;

4. Atitudinea jurnalistului. Atitudinea poate fi: pozitivă/ negativă/ neutră. Orientarea atitudinală a fost identificată atât din analiza conținutului explicit, cât și a celui implicit al știrii. Exemple: - atitudine pozitivă: „partidul/ministerul/actorul politic x - apărătorul statului de drept”; - atitudine negativă: „partidul/ministerul/actorul x – dușmanul statului de drept”;

atitudine pozitivă: în timpul unei știri cu un conținut neutru despre un actor politic sunt prezentate imagini care îl pun într-o situație favorabilă – dând mâna cu oameni obișnuiți, luând un copil în brațe etc.; - atitudine negativă: în timpul unei știri cu un conținut neutru despre un actor politic sunt prezentate imagini care îl pun într-o situație defavorabilă – imagini cu acesta într-o situație considerată ridicolă în raport cu normele sociale.

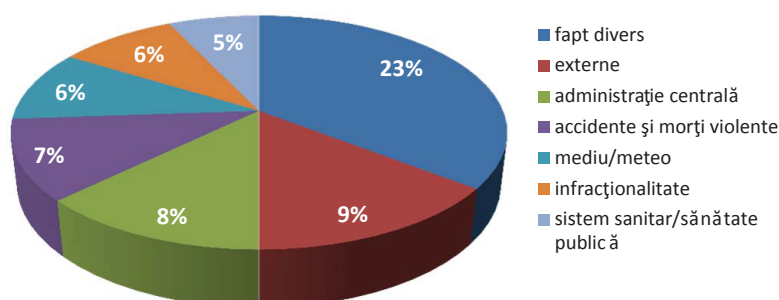
5. Presumția de nevinovăție în cazul actorilor care sunt vizați de desfășurarea unor procese judiciare.

6. Condiția prezumției de nevinovăție, informațiile prezentate să nu facă parte din viața privată a actorilor politici care nu este de interes public și să nu aducă atingere demnității umane.

7. Condiția *audiatur et altera pars*. Respectarea dreptului la replică sau prezentarea opiniilor tuturor părților, în cazul unui conflict.

11 mai – 8 iunie 2012

Au fost analizate 83 de **emisiuni de știri** difuzate de posturile **Antena 1** (20), **Pro TV** (20), **Realitatea TV** (24) și **TVR 1** (19).

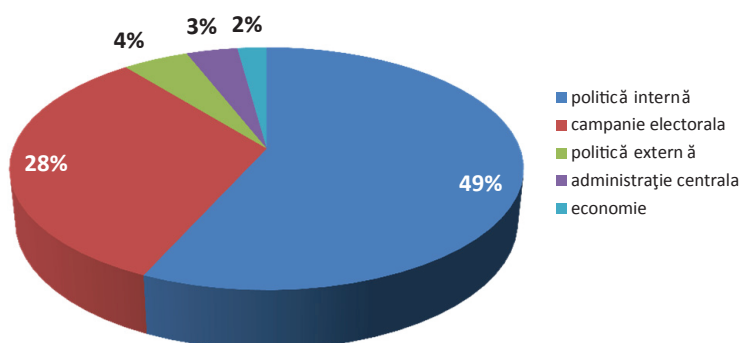
**Teme prezentate
în emisiunile de știri
- ALEGERI LOCALE-**

În cadrul emisiunilor analizate au fost identificate 20 de teme distincte care au cumulat 1866 de apariții.

Subiectele privind desfășurarea campaniei pentru alegerea autorităților publice locale au avut o pondere de doar 4% (65 de știri), cele mai multe materiale fiind difuzate de postul Realitatea TV (39 știri).

La nivel global, agenda știrilor a fost dominată de subiecte de **fapt divers**, **accidente** și **infraționalitate** (pondere cumulată – 36%).

Analiza a urmărit și înregistrat diferențiat dezbaterile electorale față de cele care nu au fost explicit semnalate ca având caracter electoral. Au fost analizate 65 de **dezbateri electorale** și 52 de **dezbateri politice**.

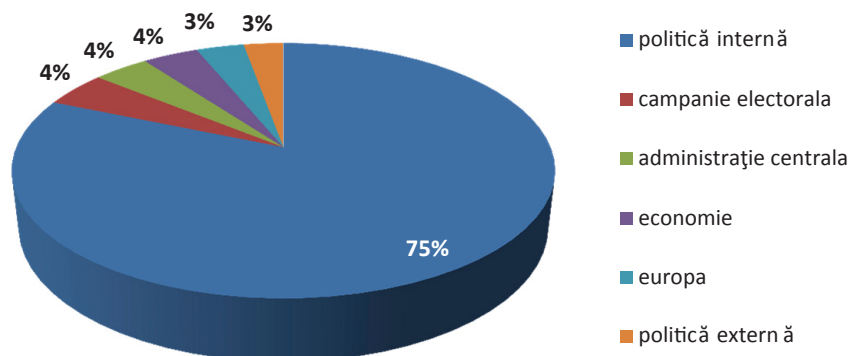
**Teme discutate
în dezbaterile electorale
- ALEGERI LOCALE -**

În cadrul **dezbaterilor electorale** au fost identificate 14 teme ce au cumulat 214 apariții.

Subiectele privind viața **politică internă** au dominat agenda în proporție de 49% (104 apariții), în timp ce subiectele de **campanie** au ocupat mai puțin de 30% din agendă.

Principalele subiecte de **politică internă** au vizat disputele dintre noul Guvern USL (format la 7 mai 2012) și Opoziția parlamentară, respectiv fostul Executiv.

În cadrul **dezbatărilor** nemarcate/nesemnate ca fiind electorale au fost identificate tot 14 teme recurente care au cumulat 192 de apariții.

Teme discutate în dezbateri - ALEGERI LOCALE -

În cadrul dezbaterilor fără caracter electoral au fost abordate și subiecte legate de parcursul campaniei electorale (8 prezențe). Moderatorii și jurnaliștii au prezentat diferite nereguli și abateri de la legea electorală, semnalând tentative de mită electorală.

Pe 10 iunie 2012, în ziua votului pentru alegerea autorităților publice locale, ActiveWatch a organizat o echipă de reacție rapidă, care să semnaleze eventuale abateri de la recomandările Deciziei 195/2012, emisă de Consiliul Național al Audiovizualului.

Misiunea de observare a constat în monitorizarea posturilor TVR Info, Antena 3, Realitatea TV, România TV, Digi 24 și OTV, în intervalul orar 10:00 – 21:00.

La finalul zilei de observare, ActiveWatch a înaintat 2 sesizări în atenția Consiliului Național al Audiovizualului.

(vezi secțiunea Anexa 2, pag. 32-33)

APRECIERI GENERALE

Campanie difuză în programele TV, preocupare limitată pentru abordarea unor probleme locale/specifice;

Realitatea TV și Antena 3 au găzduit cele mai multe dezbateri electorale (57);

De regulă, candidații invitați să-și prezinte platformele-program au fost angajați și în discuții legate de subiectele politice ale zilei;

Postul public de televiziune a organizat doar 4 dezbateri electorale;

Per ansamblu, campania electorală pentru alegerea autorităților publice locale a fost prezentată ca un test politic, care ar fi putut prefigura eventuale modificări în raportul Putere – Opoziție din România cu ocazia Alegerilor Parlamentare din toamna lui 2012;

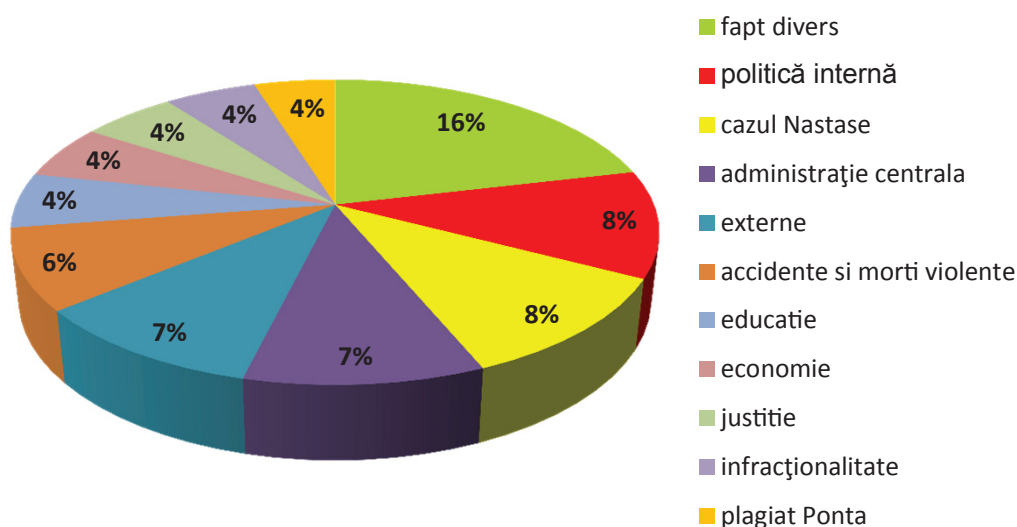
Perioada 18 iunie – 9 iulie

Între 18 iunie și 9 iulie, au fost analizate 62 de **emisiuni de știri** și 79 de **dezbateri**.

Emisiuni de știri analizate (număr ediții): **Antena 1** – 14, **Antena 3** – 5, **Pro TV** – 11, **Realitatea TV** – 18, **TVR 1** – 14.

Emisiuni de dezbateri analizate (număr ediții): **Antena 3** – 39, **Realitatea TV** – 28 și **TVR 1** – 12.

În cazul **emisiunilor de știri**, agenda televiziunilor s-a diversificat și a cuprins 28 de teme distincte ce au cumulat 1057 de apariții.

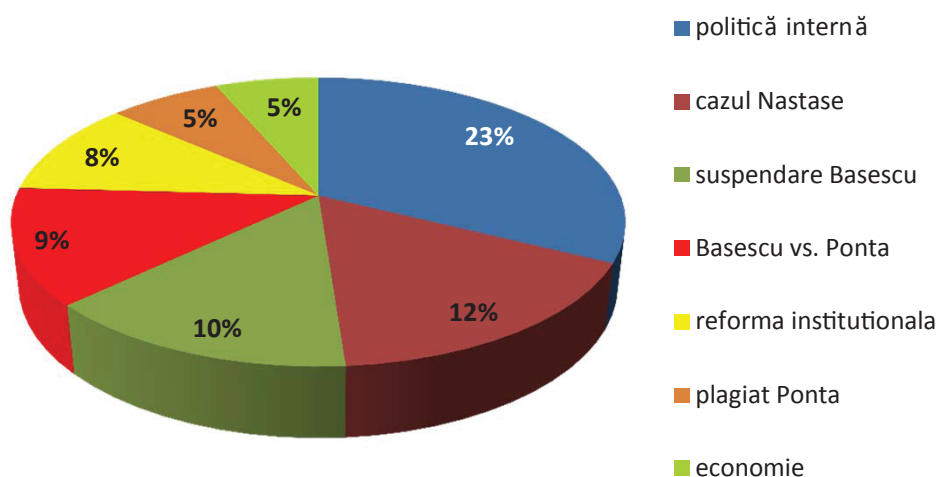

Teme prezentate în emisiunile de știri (18 iunie - 9 iulie)

Spre deosebire de campania electorală pentru alegerea autorităților publice locale, s-a observat o restrângere a temelor de fapt divers (pondere - 16%), precum și o frecvență mai ridicată a subiectelor de pe scena politică (pondere - 8%) sau cele referitoare la activitatea Executivului (pondere - 7%).

Cazul fostului premier Adrian Năstase a beneficiat de o mediatizare consistentă, ocupând a treia poziție (cu 85 de materiale dedicate - 8%) în clasamentul temelor promovate în cadrul jurnalelor de știri.

În cadrul dezbaterilor analizate au fost identificate 24 de teme distincte, care au cumulat 238 de apariții.

Teme discutate în dezbateri (18 iunie - 9 iulie)

Dezbaterile au tratat în proporție de 67% subiecte din:

- politica internă (23%)
- evoluția cazului Năstase (12%)
- procesul de pregătire a suspendării lui Traian Băsescu (10%)
- Diferențele privind reprezentarea României la nivel UE (vezi tema Băsescu vs. Ponta, 9%)

Per ansamblu, subiectele perioadei au fost prezentate într-un context conflictual, accentul fiind pus pe diferențele de opinie dintre principalii rivali de pe scena politică internă, USL și PDL.

APRECIERI GENERALE

Radicalizarea evenimentelor politice interne a generat o mediatizare excesivă a conflictelor dintre actorii politici;

În perioada 18 iunie – 9 iulie au fost identificate mai multe situații conflictuale decât în perioada anterioară (445, față de 356);

Posturile de televiziune au alocat spații generoase de dezbateri și de confruntare între actorii politici;

În același interval s-au conturat și primele dezbateri legate de rolul presei autohtone și internaționale în deformarea relațiilor despre politica internă.

Perioada 10 - 27 iulie 2012

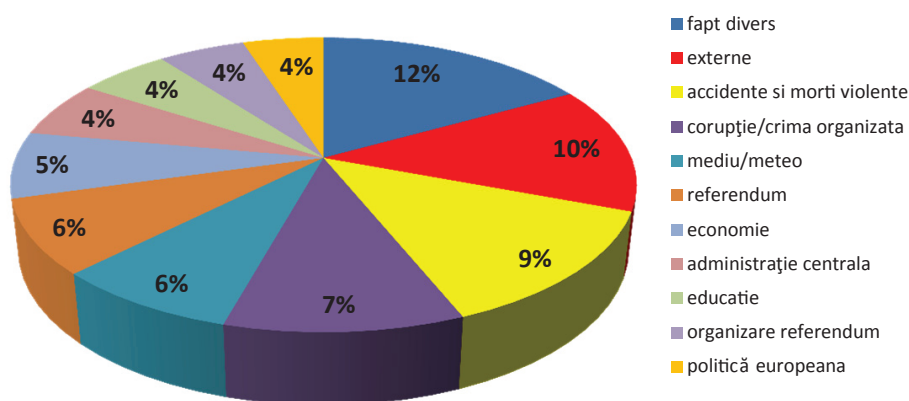
Între 10 și 27 iulie, au fost analizate 58 de **emisiuni de știri** și 73 de **dezbateri**.

Emisiuni de știri analizate (număr ediții): **Antena 1** – 14, **Pro TV** – 14, **Realitatea TV** – 16, **TVR 1** – 14.

Postul **TVR 1** a difuzat 11 ediții informative intitulate „Jurnal de referendum” (durata medie 10 minute).

Emisiuni de dezbateri analizate (număr ediții): **Antena 3** – 38, **Realitatea TV** – 26 și **TVR 1** – 9.

În perioada campaniei pentru Referendum, emisiunile informative au generat o agendă ce a cuprins 28 de teme distincte ce au cumulată 1166 de apariții.

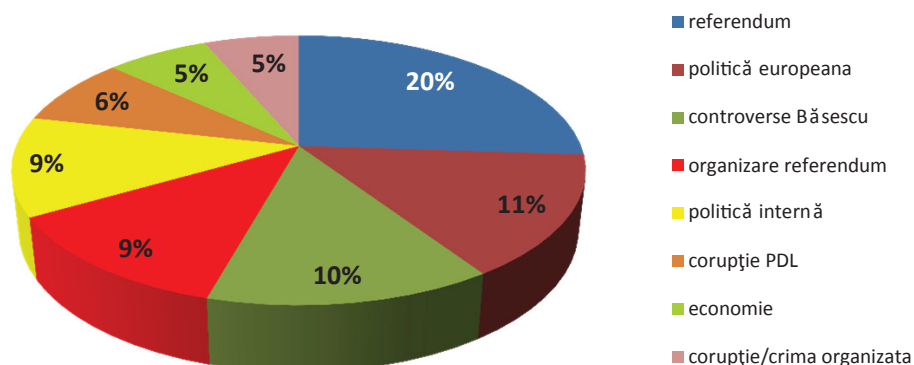
Teme prezentate în emisiunile de știri (REFERENDUM)

În perioada campaniei pentru Referendumul de suspendare a președintelui, emisiunile de știri au prezentat în ponderi semnificative informații de fapt divers (12%) sau accidente și morți violente (9%).

Spre deosebire de perioadele anterioare, a crescut frecvența știrilor din actualitatea internațională (vezi tema externe – 10%).

Acțiunile electorale din campania pentru Referendum au fost prezentate în 67 de știri (aprox. 6%), iar informațiile tehnice și administrative privind organizarea Referendumului din 29 iulie au fost prezente în alte 44 de știri.

Dezbaterile din perioada referendumului au acoperit o gamă largă de teme (27), care au cumulat 289 de apariții.

Teme discutate în dezbateri (REFERENDUM)

În perioada campaniei pentru Referendumul de suspendare a președintelui, cele mai multe discuții au fost dedicate scenariilor politice formulate atât de susținătorii, cât și de opozanții lui Traian Băsescu (20%).

În aceeași perioadă, în urma reacțiilor politice de la Bruxelles, în dezbaterile locale s-au dezbătut subiecte legate de rolul României în politica europeană și despre algoritmi politici din Parlamentul European (11%).

Campania pentru Referendum a declanșat și o serie de subiecte controversate privind implicarea unor instituții naționale de securitate (ex. SIE, STS) în desfășurarea exercițiului electoral – vezi cazul „Tasta 3” sau presupusa mobilizare a SIE într-o prezumtivă campanie mediatică internațională de discreditare a României (10%).

APRECIERI GENERALE

Campania privind Referendumul de suspendare a președintelui a generat un nou val de subiecte conflictuale, care a dus la creșterea situațiilor conflictuale mediatizate (482) față de perioada precedentă (445).

În contextul auditurilor desfășurate la nivelul mai multor ministere, a crescut incidența știrilor și dezvăluirilor referitoare la presupuse acte de corupție comise de fostul partid de guvernământ.

Pe fondul reacțiilor din anumite cancelarii europene, în plan intern s-a consolidat un curent de contestare a principalilor lideri europeni.

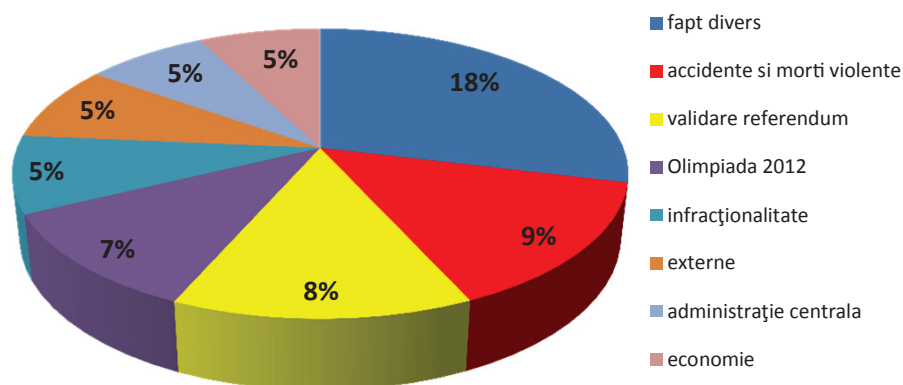
Perioada 30 iulie – 10 august

Între 30 iulie – 10 august, au fost analizate 40 de **emisiuni de știri** și 49 de **dezbateri generale**.

Emisiuni de știri analizate (număr ediții): **Antena 1** – 10, **Antena 3** – 1, **Pro TV** – 8, **Realitatea TV** – 11, **TVR 1** – 10.

Emisiuni de dezbateri analizate (număr ediții): **Antena 3** – 28, **Realitatea TV** – 20 și **TVR 1** – 1.

În perioada post- Referendum, emisiunile de știri au generat o agendă ce a cuprins 28 de teme distincte ce au cumulat 796 de apariții.

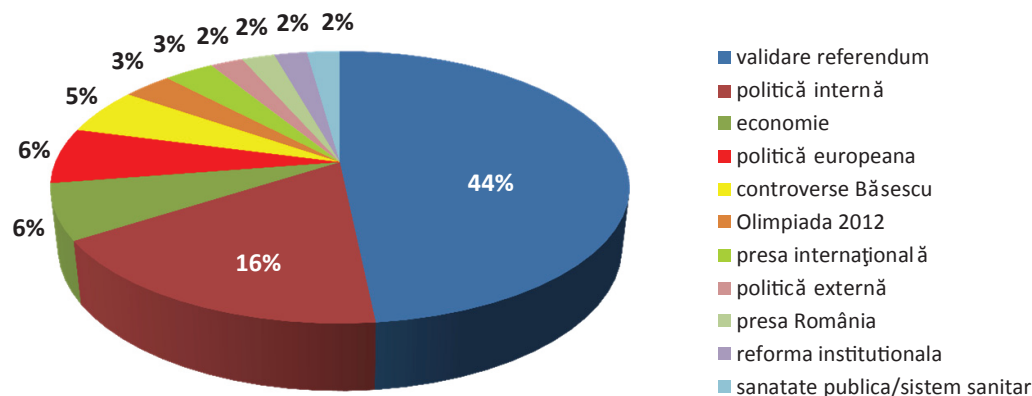

Teme prezentate în emisiunile de știri (30 iulie - 10 august)

În primele 10 zile de la Referendumul din 29 iulie 2012, 42% din agenda știrilor TV au cuprins știri de fapt divers (12%), accidente și morți violente (9), Olimpiada de la Londra (7%) sau infracționalitate (5%).

Subiectele privind controversele din jurul validării Referendumului din 29 iulie 2012 au avut o pondere de 8% în agenda emisiunilor de știri.

Dezbaterile din perioada post-referendum au cuprins 16 teme distincte, care au cumulat 95 de apariții.

Teme discutate în dezbateri [*valori absolute*] (30 iulie - 10 august)

Dezbaterile televizate care au urmat zilei de 29 iulie 2012 au analizat în profunzime procesul de validare a Referendumului (44 de apariții ale temei).

Efectul Referendumului asupra vieții politice interne a fost discutat în alte 16 cazuri.

De mediatizare proporțională au beneficiat temele economice și temele privind viitorul relațiilor politice cu instituțiile europene după Referendumul din 29 iulie 2012 (câte 6 apariții ale temelor).

ActiveWatch a organizat o echipă de reacție rapidă și în ziua de 29 iulie 2012, care să semnaleze eventuale abateri de la recomandările Deciziei 586/2012, emisă de Consiliul Național al Audiovizualului.

Misiunea de observare a constat în monitorizarea posturilor TVR Info, Antena 3, Realitatea TV, România TV, Digi 24 și OTV, în intervalul orar 10:00 – 23:00.

APRECIERI GENERALE

Mediatizarea situațiilor conflictuale dintre actorii politici relevanți a continuat și după desfășurarea Referendumului de suspendare a președintelui din 29 iulie 2012 (165 de situații conflictuale prezentate).

În cadrul dezbaterilor s-au suprapus două teme discursive predilecte: “salvarea statului democratic” și “trădarea a 7,4 milioane de români”.

Pentru a doua oară în anul 2012, actorii care au comunicat public în cadrul dezbaterilor și emisiunilor de știri au subliniat faptul că Referendumul din iulie a fost, la rândul său, un test pentru partidele politice din România și o anticipare pentru Alegerile Parlamentare 2012.

AGENDA MEDIA – SINTEZĂ

Exercițiile electorale din mai – iunie 2012 și din luna iulie au generat o supramediatizare a discursului politic conflictual și, implicit, o confiscare a agendei publice de către actorii politici, accentul fiind pus în special pe diferențele de opinie dintre actorii politici din diferite tabere.

Agenda media fost dependentă de strategiile de comunicare ale actorilor politici. Posturile de știri Antena 3 și Realitatea TV au oferit cel mai generos spațiu pentru apariții live ale actorilor politici (Antena 3 – 363 apariții; Realitatea TV – 366 apariții).

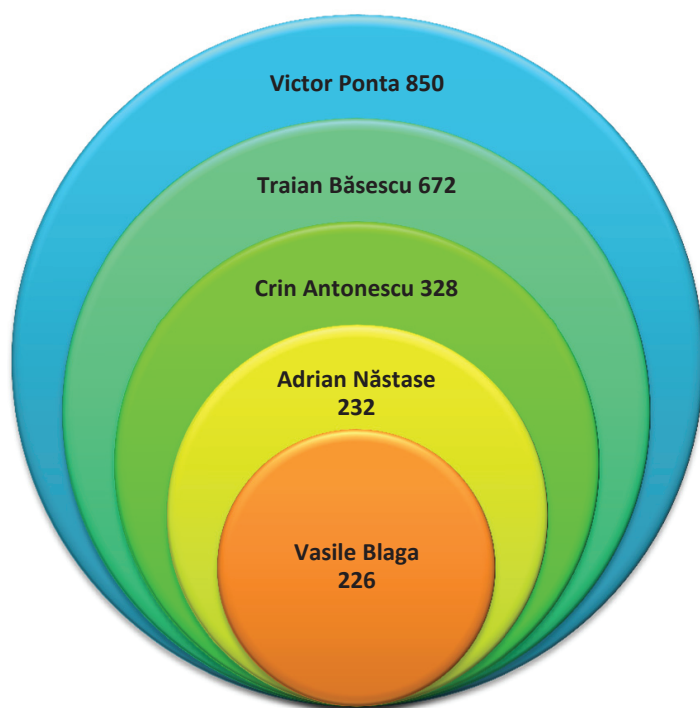
SUBIECTE PERIFERICE

VIZIBILITATE POLITICIENI

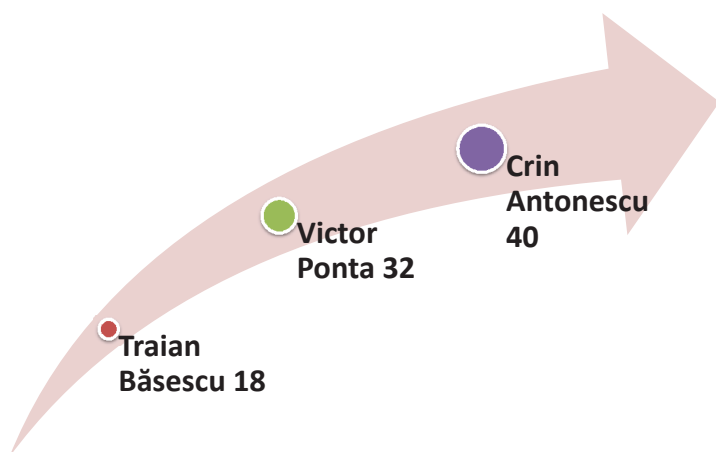
TOP 10 POLITICIENI

Valorile obținute reprezintă cummul tuturor aparițiilor în cadrul emisiunilor de știri sau de dezbateri, pe întreaga durată monitorizată.

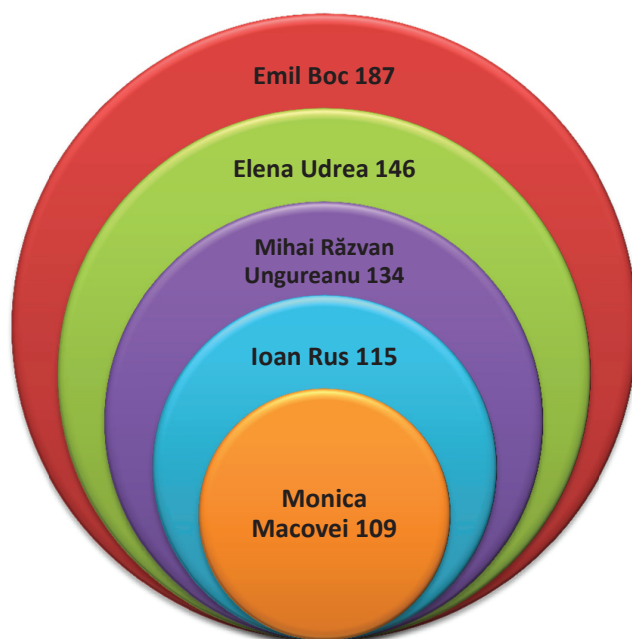
În perioada 11 mai – 10 august, cei mai vizibili actori politici, în Top 10, au fost **Victor Ponta** (850 de apariții) și **Traian Băsescu** (672 de apariții).

Locul 3 în clasamentul vizibilității a fost ocupat de **Crin Antonescu**, la mare distanță, cu 328 de apariții.

Cele mai multe apariții live le-a avut **Crin Antonescu** (40), urmat de **Victor Ponta** (32) și **Traian Băsescu** (18).

Au fost înregistrate participările la emisiuni de dezbateri și transmisiunile în direct de la sedii de partide, conferințe, mitinguri etc.

Următorii cinci clasati în Top 10 au fost: Emil Boc (187 apariții), Elena Udrea (146 apariții), Mihai Răzvan Ungureanu (134 apariții), Ioan Rus (115) și Monica Macovei (109 apariții).

Elena Udrea nu a avut nicio apariție live în perioada monitorizată.

ACTORI/ POST TV	Antena 1	Antena 3	Pro TV	Realitatea TV	TVR 1
Victor Ponta	93	157	115	225	260
Traian Băsescu	72	173	81	189	157
Crin Antonescu	22	87	34	108	77
Adrian Năstase	30	66	23	59	54
Vasile Blaga	14	69	27	59	57
Emil Boc	5	82	8	70	22
Elena Udrea	7	89	6	35	9
Mihai Răzvan Ungureanu	4	58	11	44	17
Ioan Rus	8	33	11	36	27
Monica Macovei	3	52	4	33	17

Notă: Valorile trecute cu **roșu** indică pragul maxim de vizibilitate înregistrat de actor(i) la posturile TV enumerate.

Au fost cuantificate toate aparițiile singulare per știre/dezbatere ale actorilor relevanți, în următoarele ipostaze:

- Menționări: citare, interviu înregistrat
- Live: prezență în studio, intervenție telefonică, transmisiune video în direct

Vizibilitate maximă politicieni

1. Victor Ponta - cele mai multe apariții la TVR 1 (260)
2. Traian Băsescu - cele mai multe apariții la Realitatea TV (189)
3. Crin Antonescu - cele mai multe apariții la Realitatea TV (108)
4. Adrian Năstase - cele mai multe apariții la Antena 3 (66)
5. Vasile Blaga - cele mai multe apariții la Antena 3 (69)
6. Emil Boc - cele mai multe apariții la Antena 3 (82)
7. Elena Udrea - cele mai multe apariții la Antena 3 (89)
8. Mihai Răzvan Ungureanu - cele mai multe apariții la Antena 3 (58)
9. Ioan Rus - cele mai multe apariții la Realitatea TV (36)
10. Monica Macovei - cele mai multe apariții la Antena 3 (52)

SINTEZĂ 11 MAI – 10 AUGUST

Analiza de față oferă date și despre ipostazele conflictuale în care au fost prezentați sau angajați actorii politici identificați.

Au fost considerate „atacuri politice” acele afirmații care aduc atingere demnității umane și/sau imaginii publice, prin utilizarea unor termeni ofensatori sau prin formularea unor acuzații nesuținute de argumente/dovezi convingătoare.

Ipostaze conflictuale

INIȚIATOR ATAC

- nu există reacție, feedback sau moderare -

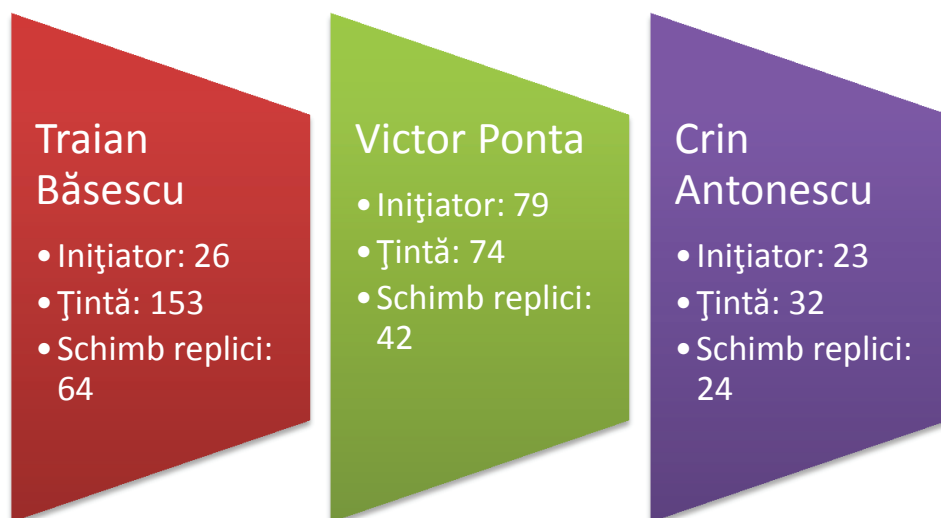
ȚINTĂ ATAC

- nu există reacție, feedback sau moderare -

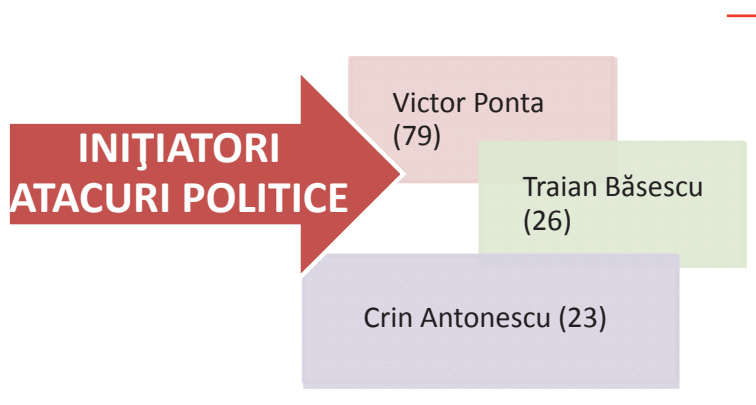
SCHIMB DE REPLICI

- actorii angajați în atac sunt prezentați cu replică
sau au ocazia să reacționeze -

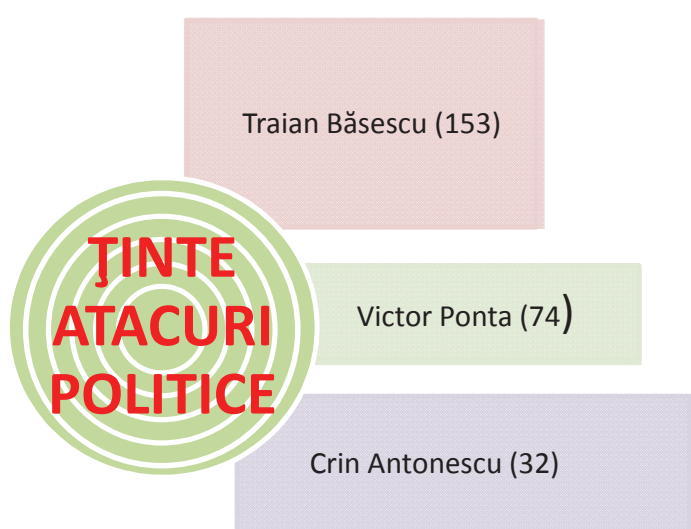
POLITICIENI IN CONFLICT

În perioada analizată, cei mai vizibili politicieni în contexte conflictuale au fost Traian Băsescu (243 prezențe), Victor Ponta (195 prezențe) și Crin Antonescu (79 de prezențe).

În intervalul monitorizat, Victor Ponta a fost prezent cu cele mai multe atacuri politice (79)

În intervalul monitorizat, Traian Băsescu a fost prezent în ipostaza de țintă a atacurilor politice în cele mai multe cazuri (153)

ATITUDINEA FAȚĂ DE POLITICIENI

SINTEZĂ 11 MAI – 10 AUGUST

Analiza de față oferă date și despre atitudinea jurnaliștilor sau moderatorilor față de actorii politici prezentați.

Atitudinea (negativă, neutră sau pozitivă) a fost identificată prin analiza semantică a conținuturilor (titrare, formulări textuale, ilustrare foto-video).

Atitudine negativă

- Traian Băsescu - 151
- Elena Udrea - 55
- Emil Boc - 44
- Victor Ponta - 23
- Monica Macovei - 21
- Mihai Răzvan Ungureanu - 20
- Vasile Blaga - 18
- Ioan Rus - 10
- Crin Antonescu - 3

Atitudine pozitivă

- Victor Ponta - 25
- Crin Antonescu - 14
- Adrian Năstase - 11
- Traian Băsescu - 1
- Vasile Blaga - 1

În perioada analizată, Traian Băsescu a fost actorul cel mai expus atitudinii negative a jurnaliștilor TV (151 de apariții, echivalentul a 23% din numărul total de apariții).

Următoarele șase poziții din clasamentul tendențiozității negative au fost ocupate de reprezentanți ai fostului Executiv.

Adrian Năstase a fost singurul actor din Top 10 față de care jurnaliștii și moderatorii de televiziune nu au avut o atitudine negativă.

În contrapartidă, Victor Ponta a fost cel mai apreciat politician, cumulând 25 de apariții în care jurnaliștii/moderatorii au avut o atitudine pozitivă explicită.

Postul Antena 3 conduce detașat în clasamentul tendențiozității negative față de politicieni.

ATITUDINEA FAȚĂ DE POLITICIENI

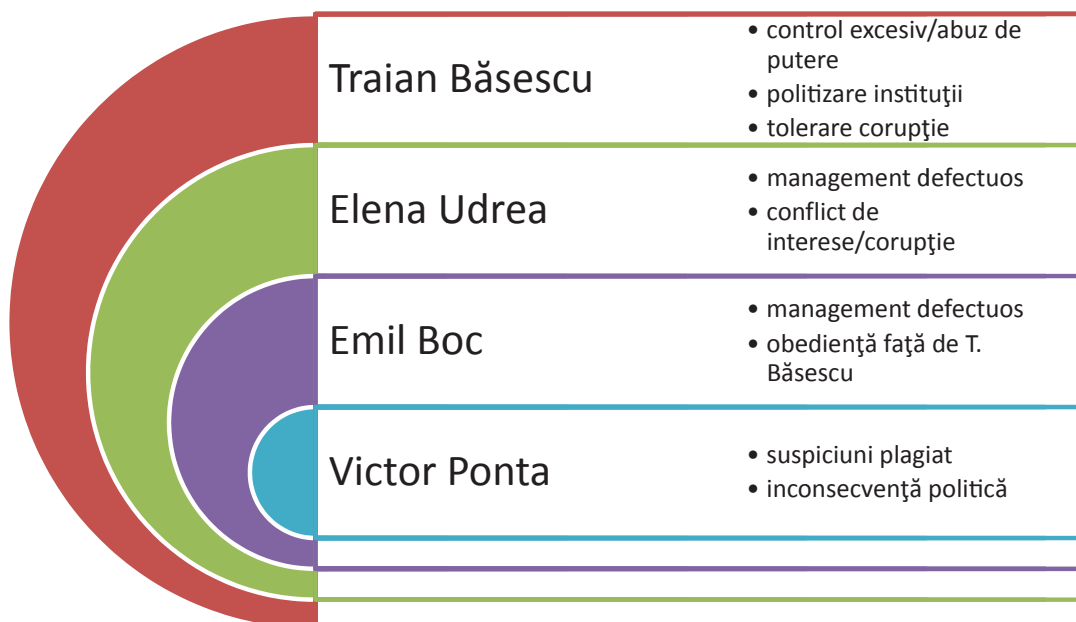
Postul Antena 3 conduce detașat în clasamentul tendențiozității negative față de politicieni. Vezi exemple în Anexa 1, pagina 31.

Cele mai multe aprecieri negative au fost orientate spre Traian Băsescu (123 dintr-un total de 155, reprezentând 81% din numărul total de aprecieri negative).

Atitudine negativă/Post TV	Antena 1	Antena 3	Pro TV	Realitatea TV	TVR 1
Traian Băsescu	9	123	2	16	1
Elena Udrea	3	45	*	6	1
Emil Boc	1	35	*	7	1
Victor Ponta	*	1	9	10	3
Monica Macovei	*	20	*	1	*
Mihai Răzvan Ungureanu	*	18	*	2	*
Vasile Blaga	*	16	1	1	*
Ioan Rus	*	9	*	1	*
Crin Antonescu	*	*	1	2	*

Teme discursive - atitudine negativă față de politicieni

Cele mai multe aprecieri pozitive au fost formulate la adresa lui Victor Ponta, Crin Antonescu și Adrian Năstase.

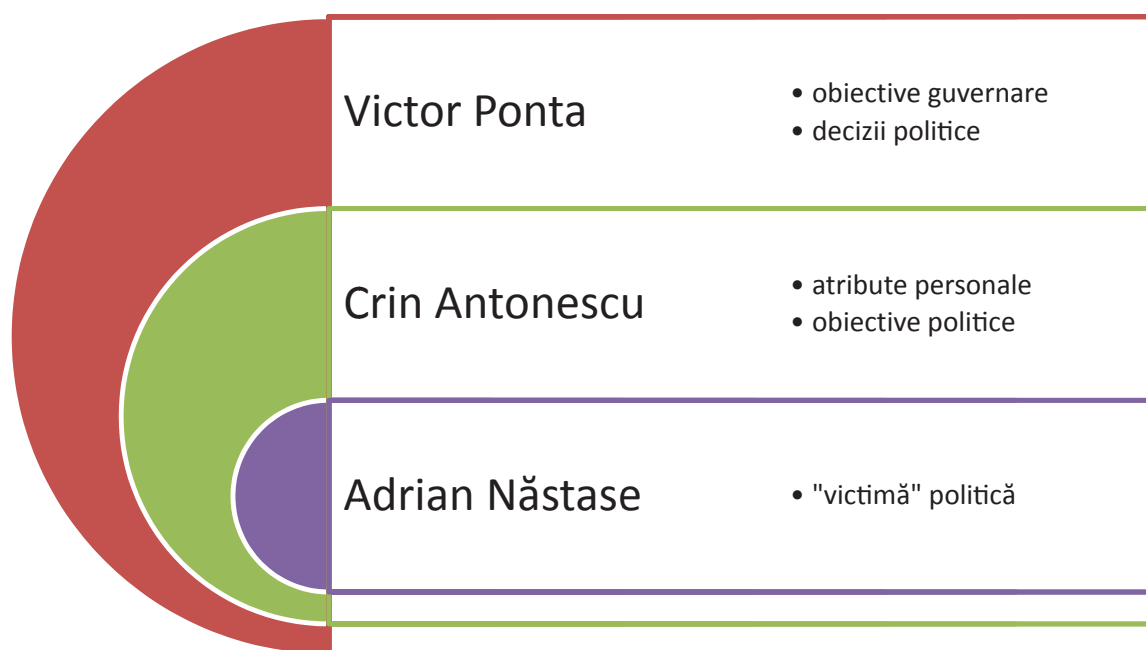

ATITUDINEA FAȚĂ DE POLITICIENI

Jurnaliștii și moderatorii Antena 3 au cumulat cele mai multe enunțuri pozitive (43) față de actorii politici identificați, depășind net toate aparițiile tendentios pozitive înregistrate la celelalte posturi analizate luate împreună (7).

Atitudine pozitivă/Post TV	Antena 1	Antena 3	Pro TV	Realitatea TV	TVR 1
Victor Ponta	3	22	*	*	*
Crin Antonescu	*	13	*	*	1
Adrian Năstase	2	8	1	*	*

Teme discursive - atitudine pozitivă față de politicieni

STANDARDE ETICE

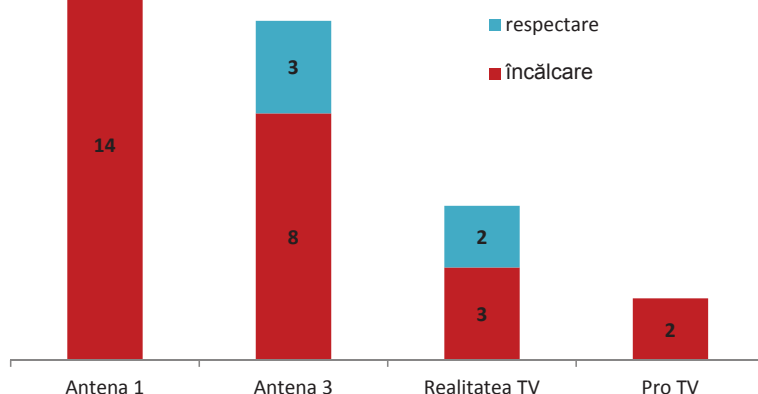
În cadrul emisiunilor informative și dezbaterilor analizate a fost urmărit și gradul de profesionalism al jurnaliștilor și moderatorilor TV, în sensul respectării celor trei standarde etice de bază:

Dreptul la imagine/viață privată – informațiile și opiniile vehiculate nu aduc atingere demnității umane și nu vizează aspecte din sfera privată a actorilor politici.

Prezumția de nevinovăție – informațiile și opiniile formulate sunt întemeiate pe probe/dovezi factuale, verificabile. De asemenea, jurnaliștii și moderatorii acționează cu precauție și nu se antepun în legătură cu legalitatea unor aspecte.

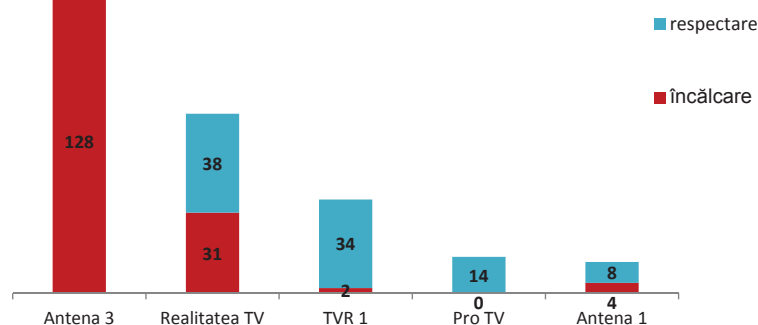
Audiat et altera pars – jurnaliștii și moderatorii asigură echilibru între opiniile formulate prin acordarea/difuzarea dreptului la replică sau a unor puncte de vedere alternative.

Standarde etice
dreptul la imagine, viață privată

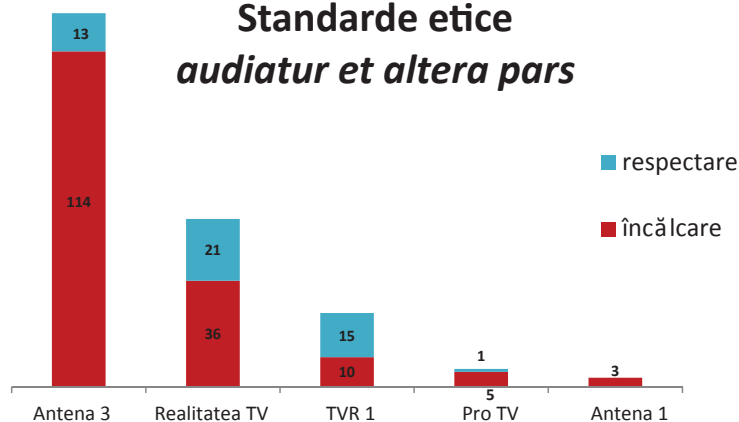
Cele mai multe situații de nerespectare a dreptului la imagine au fost identificate în știrile Antena 1 și dezbaterile Antena 3.

Standarde etice
prezumția de nevinovăție

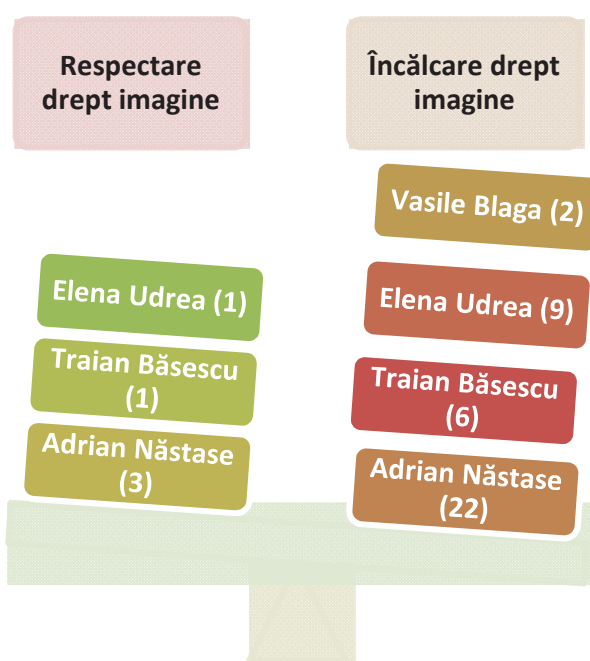
Cele mai multe situații de nerespectare a prezumției de nevinovăție au fost identificate în dezbaterile Antena 3.

Standarde etice *audiatur et altera pars*

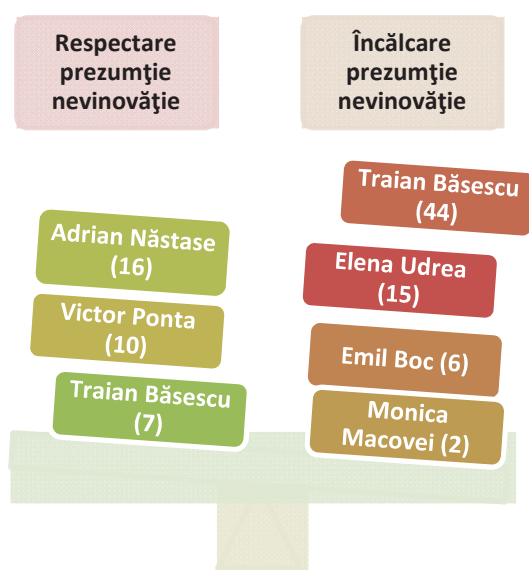
Cele mai multe situații de nerespectare a pluralității opiniilor au fost identificate în debaterile Antena 3.

Abateri deontologice în relația cu politicienii

Tentativa de suicid a fostului premier Adrian Năstase a generat cele mai multe abateri de la principiul respectării dreptului la imagine (22 de abateri).

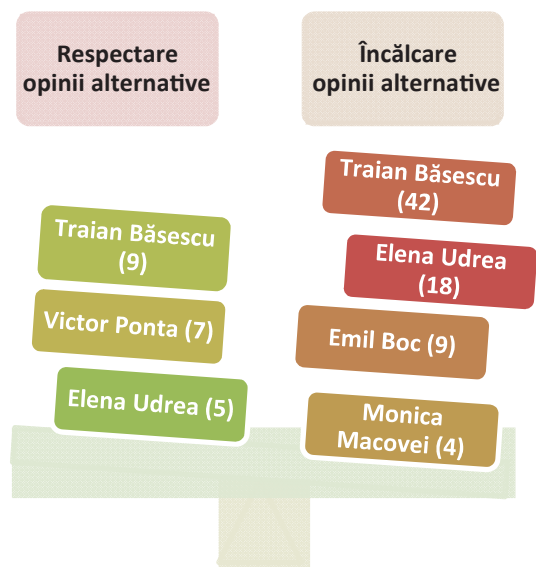
Difuzarea insistentă a imaginilor neidentitate cu Adrian Năstase, transportat de urgență la spital, a fost înregistrată drept abatere de la etica profesională.

Cele mai multe încălcări ale prezumției de nevinovăție au fost înregistrate în cazul președintelui Traian Băsescu (44).

Cel mai adesea, Traian Băsescu a fost asociat cu acte de corupție, abuz de putere și cu tolerarea unor rețele de crimă organizată.

Notă: în perioada 11 mai – 10 august 2012, niciunul dintre actorii acuzați de implicare în acte de corupție nu a făcut obiectul cercetărilor penale și nici nu a fost deferit instanțelor de judecată.

Cele mai multe abateri de la principiul furnizării punctelor de vedere alternative au fost înregistrate în cazul președintelui Traian Băsescu (42 de abateri).

Radu Tudor: „O familie de golani, o familie de hoți, o familie de nesimțiți. Ați văzut pe cineva care să fure mai bine decât Roberta Anastase?”

(Antena 3, emisiunea „La ordinea zilei” din 30 mai 2012)

Dana Grecu: „Băsescu râde de noi la Cotroceni acuma, vă spun! Își probează mașina prin palat, vă spun! Fordul pe care și l-a luat astăzi cu banii jos“

(Antena 3, emisiunea „La ordinea zilei” din 25 iunie 2012)

Răzvan Dumitrescu: „Eu cred că președintele, în lungile călătorii pe mare, în afara de jurnalul de bord, nu putea să citească și cartea de istorie.”

(Antena 3, emisiunea „Subiectiv” din 4 iulie 2012)

Mihai Gâdea: „Domnia sa este capabil să spună lucruri mai abjecte decât Vadim, poate să facă înscenări, poate să spună lucruri care nu s-au întâmplat niciodată, să facă referiri la lucruri pe care nu le-ai spus niciodată, te poate asculta, poate ști lucruri despre viața ta personală.”

(Antena 3, emisiunea „Sinteza zilei” din 26 iulie 2012)

Radu Tudor: „Am o problemă cu cei care se bat cu pumnul în piept că se opun lui Băsescu și se așteaptă să rezolve Antena 3 problema.”

(Antena 3, emisiunea „La ordinea zilei” din 1 august 2012)

București, 10 iunie 2012

Fax: 021 305 53 54

Catre: **Consiliul Național al Audiovizualului**
D-lui Președinte, Răsvan Popescu

Subiect: Postul OTV. Posibilă încălcare a Deciziei 195/2012, art. 13, literele b și c

ActiveWatch – Agenția de Monitorizare a Presei (AW-AMP), în calitatea sa de organizație care apără dreptul la libertatea de exprimare și informare corectă, desfășoară în această perioadă activități de monitorizare pentru a identifica și semnaliza eventuale iregularități în procesul de mediatizare a campaniei electorale pentru Alegerea Autorităților Publice Locale din anul 2012.

Vă aducem la cunoștință că postul OTV încalcă principiile și regulile de mediatizare a campaniei electorale, în sensul transmiterii de mesaje electorale în ziua votului.

Astfel, în cadrul ediției speciale dedicate scrutinului încă în desfășurare, postul OTV a lansat de la primele ore ale dimineții un sondaj în cadrul căruia telespectatorii OTV sunt invitați să răspundă la întrebarea: “Azi, până la ora 21 o să fie alungați Primarii ciocoi din localitatea dvs?”

Mai mult, invitații și gazdele din platoul OTV folosesc în mod excesiv sintagma “partidul puncte puncte” și promovează constant mesaje de mobilizare a electoratului în sensul schimbării configurației politice actuale.

Întreaga emisie este însoțită de mesajul “Dan Diaconescu: Ieșiți astăzi la vot dacă vreți să scăpați de sărăcie!”

Considerăm că, prin tehnicile și mesajele transmise, postul OTV încalcă în mod vădit art. 13, lit. b și c din Decizia 195/2012 emisă de Consiliul Național al Audiovizualului:

Art. 13 - În ziua votării sunt interzise:

comentarii referitoare la competitorii electorali;

îndemnuri de a vota sau de a nu vota un candidat ori candidaturile depuse de competitorii electorali.

Solicităm Consiliului Național al Audiovizualului să analizeze aspectele semnalate în prezenta scrisoare și să remită un răspuns privind soluția adoptată în acest caz.

ActiveWatch – Agenția de Monitorizare a Presei recunoaște și face apel la rolul Consiliului Național al Audiovizualului de garant al interesului public și de unică autoritate de reglementare în domeniul comunicării audiovizuale.

Vă mulțumim.

Mircea Toma,
Președinte

ActiveWatch – Agenția de Monitorizare a Presei

București, 22 mai 2012

Fax: 021 305 53 54

**Catre: Consiliul Național al Audiovizualului
D-lui Președinte, Răsvan Popescu**

Subiect: Postul Digi 24. Posibilă încălcare a Deciziei 195/2012

ActiveWatch – Agenția de Monitorizare a Presei (AW-AMP), în calitate sa de organizație care apără dreptul la libertatea de exprimare și informare corectă, desfășoară în această perioadă activități de monitorizare pentru a identifica și semnaliza eventuale iregularități în procesul de mediatizare a campaniei electorale pentru Alegerea Autorităților Publice Locale din anul 2012.

Vă aducem la cunoștință că, în data de 21 mai a.c. între orele 20:00 – 22:30, postul Digi 24 a difuzat prime ediții din ciclul de dezbateri electorale “Caravana Digi24”.

În intervalul orar 20:08 – 20:23, postul Digi 24 l-a avut invitat, în calitate de candidat la Primăria Generală a Capitalei, pe actualul primar general, domnul Sorin Oprescu. Precizăm că segmentul în cauză a contrastat în mod evident cu formatul general al emisiunii. De altfel, în celelalte segmente din cadrul emisiunii, candidații la Primăria Generală sau la primăriile de sector au fost grupați în formula standard alcătuită din câte 3 candidați și moderatorul emisiunii.

Considerăm că, prin formula editorială aplicată doar în cazul candidatului Sorin Oprescu, postul Digi 24 a încălcat art. 3 din Decizia 195/2012 emisă de Consiliul Național al Audiovizualului, privind echitatea, echilibrul și corectitudinea mediatizării campaniei electorale. De asemenea, apreciem că, pe durata campaniei electorale, radiodifuzorii au datorat de a preciza clar algoritmul și criteriile pe baza cărora sunt invitați candidații în cadrul dezbaterilor electorale.

Solicităm Consiliului Național al Audiovizualului să analizeze aspectele semnalate în prezenta scrisoare și să remită un răspuns privind soluția adoptată în acest caz.

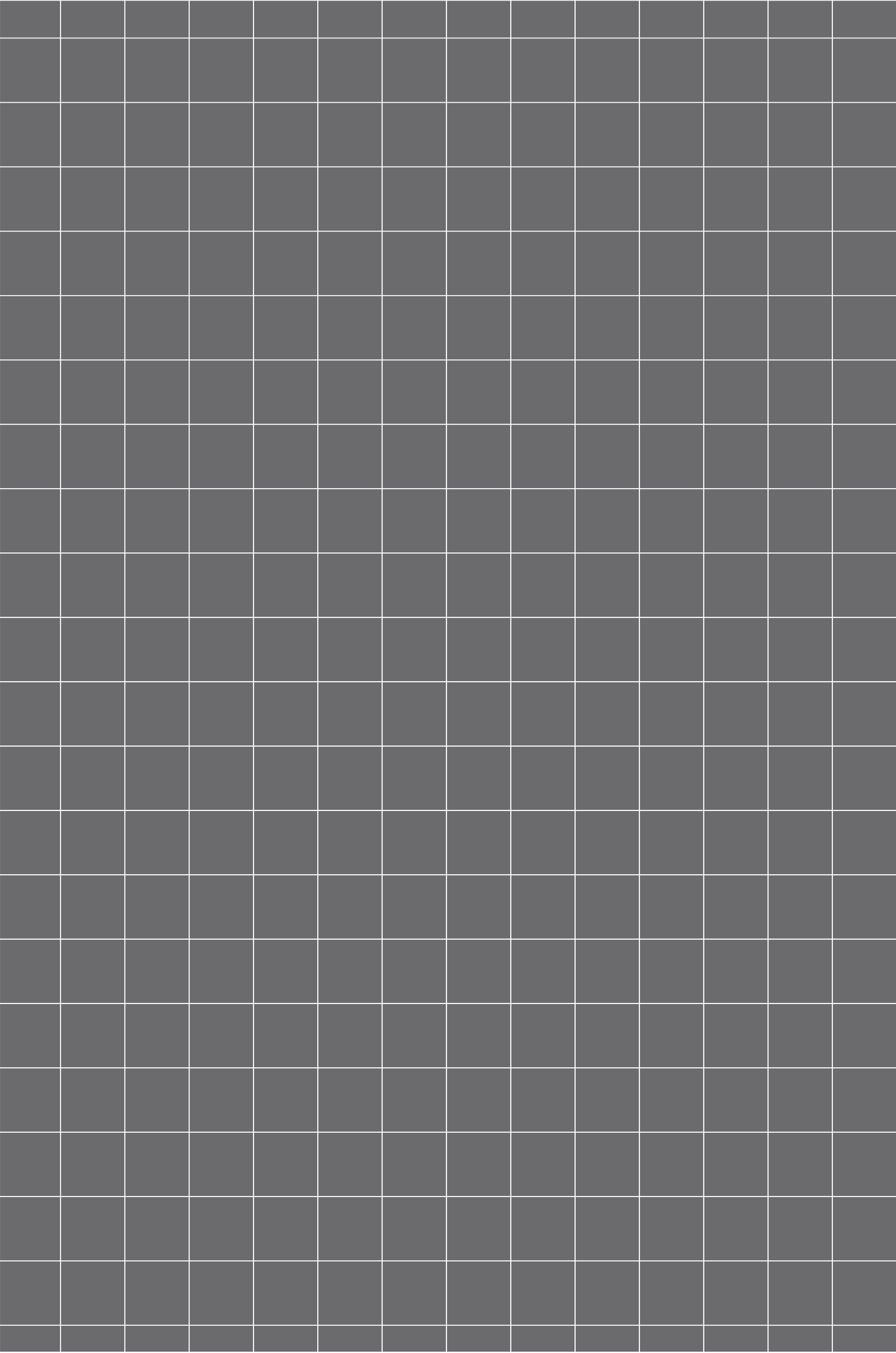
ActiveWatch – Agenția de Monitorizare a Presei recunoaște și face apel la rolul Consiliului Național al Audiovizualului de garant al interesului public și de unică autoritate de reglementare în domeniul comunicării audiovizuale.

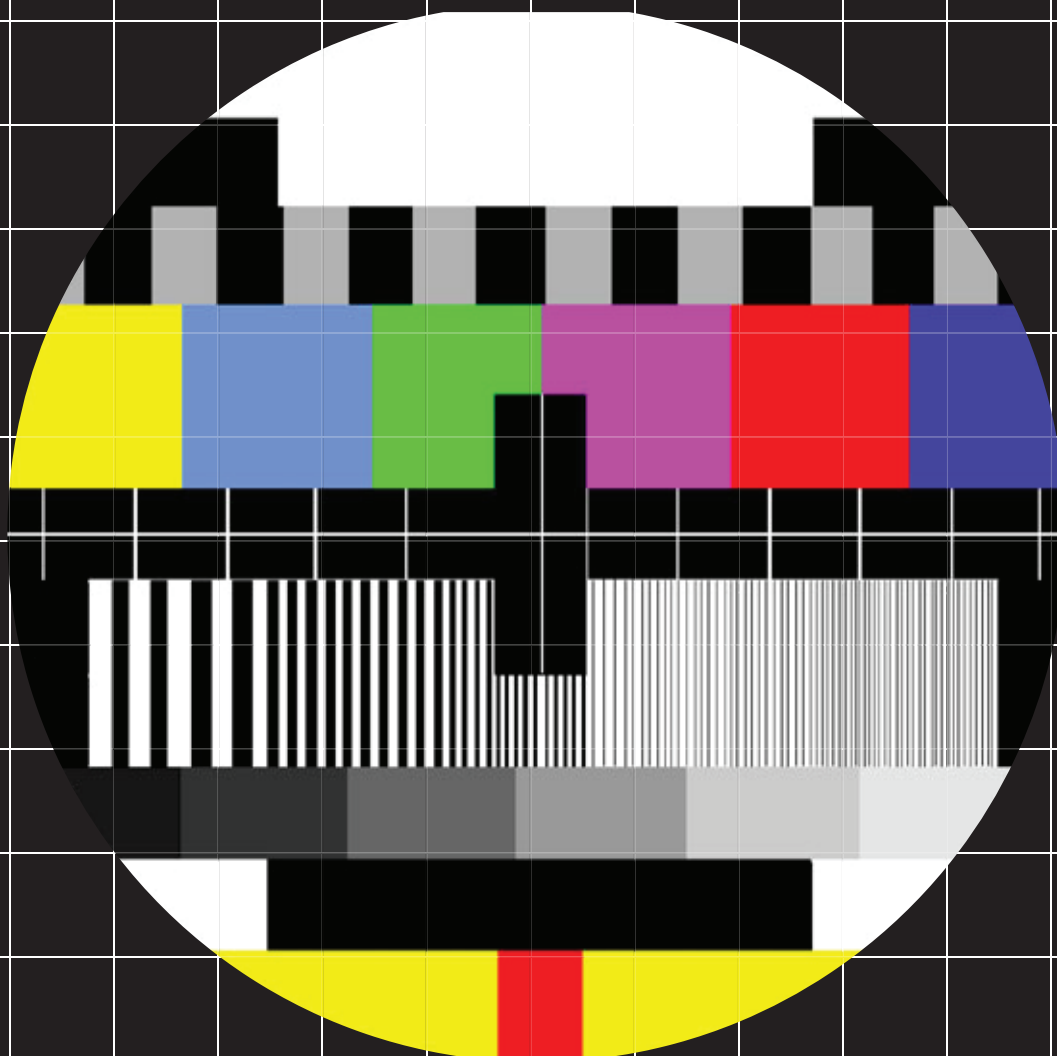
Vă mulțumim.

Mircea Toma,
Președinte

ActiveWatch – Agenția de Monitorizare a Presei

București 2012

ActiveWatch

Cont IBAN: RO 83 BTRL 0450 1205 A793 02XX
Banca Transilvania Sucursala Știrbei Vodă

Calea Plevnei nr. 98, bl. 10C, sector 1, București; CP 2 0P 67

☎ 021 313 40 47 021 637 37 67

✉ office@activewatch.ro